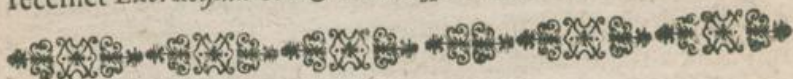

cap. 53. n. 14. Utcunque *Heurn. l. 5. Empl. suum de Cicutā* in aff. calidus lienis commendet, non tamen illud solius refrigerationis causa adhibere me persuadet Gum. Ammoniacum additum: imò *D. Schroderus* aperte scribit F. F. obstructum aperire, durum emollire & ruborem inducere, qui effectus *cicutā* potius cujus pulo ʒix & succ. ʒiiij, quàm Gum. ʒis. ceræ & olei tribuendi videntur, cum alia Empl. ex gum. Ammon. cer. & ol. confecta hoc non faciant. & aperte succum *cicutā* inter splenetica calida recenset *Exc. Rolfink Ord. & Meth. spec. l. 9. f. 3. cap. 8.*

CAP. XXIII. & Ultimum.

De Curatione post Cicutam assumptam.

Prolixus fui inquirendo in vires *Cicutæ tum aquaticæ tum terrestres*, ut invenirem indicationes certas & utiles ad debellandum hostem intra corpus admissum prope internecinum, nisi maturo auxilio succurratur. Rationibus & experimentis existimo me deprehendisse, *Cicutam calidam* & acrem esse, suisque aculeis membranam nerveam potissimum ventriculi feriisse, ac fibras ejus circulares, membranæ arctissime fibrillis nerveis conjunctas, ad violentam constrictionem irritasse; tum ob vellicationis vehementiam, tum ob constrictionis atrocitatem, maximè circa orificia ventriculi, ubi nervi insigniores apparent, & Præsidem systematis nervosi in furorem actum, unde convulsiones; & cor in consensum raptum fuisse; unde plurima mortis imago apparuerit, imò Pueri enecati fuerint, & Puellæ expulso hoste imminentem mortem vix evaserint. Ut hac de re certius, aut saltem verisimilius aliquid statuere possem

fem aliorum venenorum tum vegetabilium experimenta & observationes, tum Amicorum, tum proprias adjunxi, & quasi in subsidium vocavi, ex quibus didici propè eadem ratione ventriculum afflixisse, ac ferè eodem ordine symptomata produxisse. Retinui generale nomen acrimoniæ, cum scirem & Alkalina, ut vocant, & acida tam volatitia quàm fixa, irritandi & vellicandi membranam nerveam vi valere, ac hos tumultus instituere posse, atque sufficere ratus sim, obtusâ cujuslibet veneni acrimoniâ & sublato hoste symptomata cessatura, ac hominem è præsentis vitæ periculo vindicatum iri. Tum *cicuta* tum alia ipsi similia rubificantibus, vesicatoriis, erodentibus & putrescentibus affinia per me dici possunt, à quibus quoque non multum differre puto, quamvis in ventriculo & intestinis nunquam vesicas, rarò ulcera & crustas, rarissimè integrum sphacelum, ut in cute, producant; nam ita cum tunica crustacea comparatum est, ut non facile, utcunque nervea impensè vellicetur, ab illa abscedat atque in vesicam attollatur; deinde semper humida est, ut etiam ferocissimorum venenorum aculeos aliquo modo obtundat, & continuè magna copia, maximè nervea valde irritata, novum humorem è massa sanguinea recipit, ut non rarò illa, imprimis si in minore quantitate assumpta fuerint, aut imbecilliora sint, superet.

Indicationes igitur erunt *cicutam* quantocyus ex ventriculo educendam, ejus acrimoniam infringendam, spiritus vitales consumptos à vehementia symptomatum instaurandos, aut ob motum sanguinis varium, vel interceptum oppressos excitandos, labem ventriculo vel intestinis impressam sive inflammationem, sive denudatio membranæ nerveæ, sive exulceratio sit emendandam & vires laudabili victus ratione restituendas & conservandas esse. His sequenti methodo satis faciendum esse videtur.

Cicuta brevior, tutior & certior via exturbabitur è ventri-

ventriculo, Vomitu concitato: per ambages longas purgantibus educeretur non sine periculo, dum afflicto ægro ob ventriculi cruciatus jam sævientes, nova afflictio adderetur, hoste ad intestina pulso, quibus non minùs infestus esset quàm ventriculo atque illorum quædam minùs ejus præsentiam tolerarent, utpote teneriora & ipsamet exquisitissimo sensu prædita. Idque ante omnium aliorum medicamentorum usum faciendum est, ne virulentia *cicuta* acuatur, ventriculus irritatus exasperetur, *cicuta*, aut fermentum stomachi illius succo imbutum ad intestina, & chylo permixtum ad massam sanguineam perveniat. Hoc suadere videtur *Diosc. de Alexipharm. cap. 11.* Καταρχὰς, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, διὰ τῶν ἐμέτων αὐτὸ χοιμίσμεθα. Inter initia, uti in reliquis sc. Venenis, illam sc. *Cicutam* vomitu excutiemus. Cui assentitur quoque *Aet. Terrab. 4. Serm. 1. cap. 63.* Optimum quod occurrit in *Ardoyn. Sant. Tr. 3. cap. 62.* de curatione *cicute* assumptæ, est, quod ex *Albucasi* exscripsit, festinanter vomitum movendum esse: cætera confusa sunt & fortè minùs tuta, maximè intempestivè in usum ductù. *Cl. Sennert. Pr. l. 6. p. 7. c. 6.* Alexipharmacis vomitorium præmittere jubet. *Fr. Joel. Oper. t. 2. l. 2. f. 1.* curationem symptomatum à *cicuta* factorum esse subitam revomitio- nem scribit.

Verùm cùm *cicuta* intra ventriculum admissa Epilepsiam producat, ut Pueris & Puellis evenit, atque aliis quoque contingere posset, vomitoria ex sententia *Nob. Ludov. Septal. Animadv. & Caut. Medic. l. 6. §. 50.* non tuta forent: Ita namque ille: *Cave ne in paroxysmo Epileptico vomitum provoces; videlicet aliquos in invasione hoc tentantes, scriptorum quorundam autoritate ductos, precipitem in mortem duxisse: ex violento enim illo motu, magis repleto capite, ac concitatâ materiâ in capite existente, ad perfectam obstructionem faciendam, deducunt, unde apoplexia sequi solet.* *Cl. D. Frid. Hoffmann. Meth. Med. l. 1. c. 9.* quoque illa impro-

improbat, etiam si epilepsia per consensum ventriculi fiat: & licet extra paroxysmum concedere videatur, vix tamen ex illorum mente exhiberi poterunt, cum, utin his Pueris fiebat, paroxysmi vel continui sint, vel brevissimis intervallis invadant. Verum hæc tanti non sunt, ut Vomitoria prohibere possint; nam *Sepralii* sententia quamlibet Epilepsiam periodicam respicere videtur, etiam illam cujus fomes intra cranium absconditus est; deinde niti videtur falsâ & jam à plurimis explosâ opinione, illam sc. oriri obstructis cerebri ventriculis, commotisque humoribus à violenta agitatione, etiam capitis, à vomitoriis facta, ventriculos cerebri penitus faciliè obstrui, & apoplexiam accersiri: Præterea dum vomitoria ad *cicutam* ex ventriculo excutiendam exhibentur, non inveteratæ epilepsiæ, aut quæ altas radices egit, ac jam plurimis paroxysmis ægros defatigavit, sed recenti opponuntur: denique causam proximam & primariam è ventriculo eliminant, quâ sublatâ epileptici insultus protinus, aut paulò post imminuuntur, ac brevi penitus cessant. Atque hanc vomitoriorum in hoc casu necessitatem & fructum non solum ratio suadet, sed quoque experientia probat: *Catharinam* enim & *Mariam Maderin*, *Christinam Gräfin*, *Filiam Martini Mülleri* & duas *Filias Georgii Mureri* vomitus tum à præsentē morte, tum ab insultibus epilepticis protinus vindicavit: dum Pueri, quibus vomitus, quamvis ad illum stimulabantur, non promotus fuit, ob vehementiam & diuturnitatem paroxysmorum epilepticorum extincti fuerunt, qui pocul dubio liberari potuissent à morte, si radicem *cicutæ* excretio, quam natura moliebatur, vomitoriis facilitata ab artis medicæ perito tempestivè fuisset. Ipse *Santorellus AntiPrax. l. XXI. c. 10.* quem pro se *D. Hoffman. l. c.* allegat, huic sententiæ favet, ac sumpto per os veneno vomendum suadet, & paulò inferiùs tutiorem illorum usum dicit & magis commodum, quia promptius venenum extrudatur. Vomitus tempestivi *Arsenico* inglutito profuerunt duabus Puellis
Hist. I.

Hist. I. Puero Hist. II. duabus Puellis Hist. III. & IV. Puero Hist. VI. Puero & Puello Hist. X. Juveni ex *Fabr. Lync.* Hist. XII. It. *Mercurio sublimato* ingesto Hist. III. supra recensitis : & nemo non Practicorum susque deque habitis convulsionibus vomitoria commendat & si casus ferat, illa propinat post assumpta venena : atque usus docuit quo citius dabantur celeriores & firmiorem valetudinem restituisse : Si verò properatum fuit ad alexipharmaca, accelerabatur mors, ut Puello evenit Hist. VI. de *Arsenico* : aut morbus cum symptomatibus prolongabatur ut cuidam contigit apud *Nob. Timaeum de Guldenslee Lib. 7. Med. Cas. 4.* qui post comestas rad. *Cicuta*, loco petroselini, cum bubula coctas, vinum absinthites bibit, unde cordis angustia, dyspnoea, vertigo renebricosa, singultus aliquandiu mitigata, recruduerunt, accedentibus strangulationis metu & virium exsolutione : cui postea mox vomitum movit & alexipharmaca dedit, at non efficere potuit, quin ad tertium mensem cordis angustia & dyspnoea perdurarent. Cautè legendi & imitandi omnino videntur illi, qui promiscue alexipharmaca contra *cicuta* virulentiam coacervant atque ante evacuantium usum, seu nondum expulsa è ventriculo *cicuta*, exhibent : Vinum generosum plures suadent, inter quos est etiam *Scribon. Larg. c. 47. Santes Ardoyn. & alii*, ex quibus sua compilavit, cum tamen etiam ipso *Galen. l. 3. de Simpl. Med. Fac. c. 20. & Plin. Hist. Nat. l. 25. c. 13.* testibus cum vino pota citius enecet, & ut *Plinius* loquitur irremediabilis existimetur : putant quidem id fieri propterea quod *cicuta* virus citius ad vitalia cum vino abripiatur ; potius *cicuta* acrimoniam à vino generoso intendi, ut magis postea in membranam nerveam ventriculi ferociat, existimo ; quamvis non negem quoque celerius particulas, maxime si succus ejus in vino solvatur, quod veteres facere solebant, aut si radix vino maceretur, aut si jam radix in ventriculo emollita sit, cum vino ad massam sanguineam pervenire ac gravissima symptomata, præ-

ter consueta, excitare. Agyrtæ ventriculo suo quæstum facientes, devoraturi turpis lucri causa venenum, non solum antequam illud ingerant, ventriculum & intestina contra ejus spicula muniant unctuosius largiter epotis, sed quoque diverticula quærunt ac ventriculum vomitoriis exonerant, præmissis munimentis non fidentes. Non ita pridem audiui à fide dignis hujusmodi *πρὸς φάρμακον*, cum præter morem vomitum differre cogereur, in utili Orvictano suo, cum abominabili & detestanda arte misere periisse ac meritam poenam temeritatis luisse. Vomitoria ventriculum ad *cicutæ* expulsionem adjuvantia, non necessarium est, ut fortiter irritent & stimulent, cum jam alias ad constrictionem à *cicuta* pellectus sit. *Aet. & Albucas. l. c.* Aquam & oleum suadent: si tepida & larga manu, iteratis haustibus, plenis buccis ingerantur, viæ magis laxantur, vomitus citius minoreque nixu sequitur, simulque quicquid *cicutæ* in ventriculo superest quasi ejaculatur, nam pleno ventriculo, laxato stomacho, contractis etiam in medio ventriculi fibris circularibus leviculis, absque labore facillimeque vomitum in canibus & ranis fieri non semel vidi; nec semper adhanc actionem absolvendam necessarium est, ut constrictionis exordium à pyloro ejusque antro, motu intestinorum peristaltico simili, fiat ac sensim progrediat; quod non raro ventriculo prope vacuo vel ab humore, vel pharmaco irritato non nisi magno conatu, diaphragmatis vibratione in subsidium veniente, evenire solet. Ad vomitum ciendum in hoc casu valent juscula pingua, decoctum hordei cum oleo simplici, ut non opus sit oleum irinum permiscere, aqua tepida cum butyro, lac cum oleo & butyro, sincerum aut aqua dilutum: Cerevisia cum ol. & butyro. Oleum amygd. d. rec. sine igne expressum haustus suaviores reddit: ol. lini & nucis per se nauseabunda sunt, commodius ad vomitum facilitandum aquæ tepidæ, lacti decocto hordei, cerevisiæ aut jusculis ejus cunque

cunque generis permiscuntur : quæ una opera *cicuta* acrimo-
niam demulcent & obtundunt.

Hauftibus istam diu pergendam donec omnis *cicuta* è
ventriculo pulsa sit : admisceri possunt sc. singulis libris oxym.
℥. ʒij. Oxymell. squill. ʒis : aut El. Diafar. Fern. ʒij vel ʒiij. si tempus
concedatur, nec ob symptomatum ferociam festinandum sit,
cum aqua aut cerevisia coqui possunt rad. asar. beton. cucumer.
summitat. aut cortic. virides sambuc. aneth. Fl. genist. persicor.
sem. aneth. atripl. aliaque hujus generis. Fortiora non necessa-
ria quoque sunt propterea, quia vomitus prompte sequitur, si
modo opera detur, ut fibræ circulares gulæ & stomachi motui
fibrarum circularium ventriculi inverso non resistant : quod fa-
cilè impetratur, si solummodo aliquid deglutiendum infunda-
tur, unde theriaca aceto soluta, quinque puellis vomitum mo-
vit, quæ alias enormem vomitum compescere solet : idem fecis-
sent quævis alia potulenta, dum fibras gulæ & stomachi aliquo
modo relaxant, lubentiusque impulsui motuique ventriculi in-
verso cedunt, adeo ut non necessum fuerit Patri Christinæ In-
fusum tabacci arripere : ea tamen laus tabacco deberur quod
appetitum huic puellæ, repararit omnesque molestias sustulerit,
tota nocte dormiverit & mane læta sanaque surrexerit. Si verò
ventriculus his in expellendo adjutus voto non respondeat, &
vomitum tardetur, ad fortiora vomitoria recurrendum esset ac
præmissis liquoribus supra dictis tunc demum stimulari posset
ulterius, Oxymell. Helleborat. Gesn. ʒij vel ʒis Oxysachar. Emet.
ʒs vel ʒvj. Gilla Theoph. ʒj aut simili cum jusculo aut alio liquo-
re. Exc. D. König. in Hist. 3. de ʒ. Oxysach. emet. puello cum
fructu dedit, cum alias ʒ. sublim. per se fortissimum irritans
sit : Fabr. Hild. ʒ. niata profuisse memorat. Cl. Beverovic. in The-
saur. de Sanit. conserv. l. 3. c. 20. scribit Feli à devorato arsenico
pessime habenti frustulum tabacci cum cibo intrusum fuisse, un-
de vomitu excitato viva manserit.

Si verò propter Epilepsiam à *cicuta* excitatam diutius continuantem, aut brevissimis intervallis paroxysmis increbescentibus evacuationem seu expulsionem ex ventriculo moliri non liceat, Praeses systematis nervosi à tumultibus istis avertendus & aberrans in viam reducendus erit, illis quæ in paroxysmis epilepticis & hysterica suffocatione vulgò dicta adhiberi solent: qualia sunt quæ sensus veluti sopitos expergefaciunt. Naribus admoveantur acrimoniam aliquam spirantia, ex herb. satirejæ, puleg. ruta, majoran, hyssop. flor. lavend. ruta, sem. angelic. levistic. sinap. bacc. Laur. Juniper. piper. caryophyll. Assa foetid. castor. & similibus parata, in nodulum ligata ac aceto aut vino madefacta: Balsam. & ol. succin. rut. Præstans ad hanc expergefactionem est spir. salis Armon. Urinos. quem *Exc. D. D. Sylv.* semper secum gestasse ajunt, ut in repentinis hujusmodi casibus ad manum esset. Hujusmodi topica naribus quidem propè admoveo, neutiquam verò illis nares inungo, aut profundius indo, cum cessante paroxysmo illita, aut intrusa diu postea illis molestissima didicerim. Ancilla quædam ante aliquot annos ab hysterica convulsione rigida instar schidij humi prostrata jacuit, absque ullo respirationis superstitis indicio, arctissime dentibus constrictis, artubus prorsus inflexibilibus: frustra pila historica in pharmacopolio nostro prostrans ex assa foet. castor. sem. rut. angel. ol. succin. & tereb. pomp. confecta, naribus admovebatur; frustra corij & succini fumus naribus immittebatur; à frictionibus, vellicationibus, compressione digitorum fortissima non magis movebatur, quàm sine vita truncus: tandem incendi cremias sulphuratas, & dum fumum in nares adigo atque levicule labium ardente cremia attingo, suspirium edidit ac paulò post respirationem ac mentem recuperavit, & congruis medicamentis assumptis plene convaluit. Alias quoque comperi paroxysmos epilepticos brevi finiri vel mitigari, ut aquæ anti-epilepticae intundi possent, explicatis digitis, imprimis pollicibus, à robusto

robusto & cordato, sive Præses sua sponte ad saniora consilia jam proclivis, sive hac ratione invitatus fuerit. Dum hæc tentantur, ano suppositoria acia intrudantur ex sale gemmæ, alumine fuso, sapone, aut si tantum temporis concedatur ex spec. Logad. el. Hier. picr. Galen. sale cum mell. coct. Paretur quoque Clyster acris, quales Scribon. Larg. de compos. Med. cap. 47. adhibendos *cicuta* comesta monet; properè parari possent ex aqua, melle, pauxillo olei vel butyri & sale copiosiore quam vulgaribus clysteribus immisceri solet: non semel experientia didici, sal, citra ullum purgans, liquoribus permixtum tam potenter alvum movisse, quam ullum aliud purgans, exceptis colocynthide, quæ tormina sæva, & croco metallorum, qui diras convulsiones simul pepererunt. Si *cicuta* virulentia moram permittat, in aqua herb. cephalicæ cum herb. & sem. flatus discutientibus coqui ac colaturæ Bened. laxat. pro Clystere addi posset, cum aliis, quæ utilia censebuntur. Suppositoria & clysteres motum peristalticum intestinorum sursum vergentem, deorsum proliciunt, unaque opera efficiunt ut minus arcte ventriculi fibræ circulares constringantur: non semel observavi in vivorum sectione & in foemina cui ab annis intestini portio extra abdomen nuda propendebat, intestinorum motum sursum deorsumque tendisse, prout vel in parte superna, vel inferna, etiam levicula illa pupugi stilo quodam, citra vulneris inflectionem. Dum hæc peraguntur opera danda quoque est, ut dentes à se invicem deducantur, tum ut facilius spirent, tum ne suffocentur ab illis quæ à ventriculo ad fauces trusa fuerunt, quod ebrioso cuidam evenisse novi, qui in rheda mortuus repertus fuit ore & faucibus sordium plenissimis. Id manibus facile paroxysmo declinante fieri potest, ut non opus sit clavibus, aliisve ferramentis os effringere: apertum teneatur dentibus ligno tenaci, aut bacillo glycyrrhizæ interposito, aut instrumento dilatatorio cum cochlea Cl. D. D. Joh. Sculter. de pîcto in Armament. Chirurg. Tab. 9.

Fig. 9. aut speculo oris delineato *Tab. 11. Fig. 4.* Utriusque utendi modum ante oculos ponit *Tab. 36. Fig. 6. & 7.* Specillo lingua & maxilla inferior deprimuntur infuriosis & attonitis, donec cibum & potum faucibus inditum sufficienter deglutiverint. Si itaque vomituriant, ut *Jacobus Mederus*, nihil tamen ejicient, aut si deglutire nequeant, ut *Matthias Graff* propter arctissimam gulæ constrictionem dilatato ore *Cl. Sculteti* instrumento, aut depressa lingua & maxilla inferiore Hydrelæum tepidum siphone, cui cannula incurva adaptata sit, quæque ultra epiglottidem intrudi possit, injiciatur; quod hoc impulsu gulam, fibris circularibus laxatis, & stomachum perrumpet, ac *cicuta* exitum quem iam ventriculus molitur, parabit & facilitabit. Ad hoc opus commodum deprehendi siphonem æneum à *Cl. D. D. Graef* post *L. de Pancreate* depictum: stannei & argentei, maximè si lamina tenuior sit, facile atteruntur à dentibus, remotis instrumentis dilatatoriis, ut postea inutiles sint, ut evenit injectionibus istis in canibus tentatis. Vomitoriis supradictis pergendum, donec *cicuta* omnis aut maximam partem ejecta sit, nullaue ejus in ventriculo superstitis signa supersint: si nullos ructus alii tetrum foetorem spirent, non angantur circa præcordia, nec valdè doleant; si esuriant ut *Christina Grafin* ad Alexipharmaca à Veteribus laudata progrediendum erit. Antequam tamen hoc fiat *Dioscor. de Alexipharm. cap. 11.* dejectiones faciendas monet, ut & illa quæ ad intestina descenderint, excernantur. Idem repetit *Aet. Tetr. 4. Serm. 1. cap. 23.* Verùm Puellæ sex non opus habebant amplius purgantibus postquam vomuerunt; nec forte necessarium est, cum aut pylorus *cicutæ* transitum non concedat, aut si forte aliquid *cicutæ* elapsum sit, clysteribus & suppositoriis supradictis ad excretionem maturam dispositum sit. Si verò ex torminibus, ardore & inflatione ventris aliquid in intestinis de *cicuta* hæsitet, iisdem suppositoriis & Clysteribus mitioribus & potius emollientibus ad exclusionem alliciendum erit. Si
omnino

omnino purgantia exigantur, solummodo mitiora convenient sc. syr. ros. f. l. syr. viol. f. l. syr. de cichor. cum Rh. Elect. lenit. El. cathol. El. de tamarind. nullo modo autem danda potentius stimulantia ex Gialapp. scammon. & similibus, neque ulque adeo benè fiderem aloeticis.

Educta è ventriculo & intestinis *Cicuta* omni vel maximam partem, *Dioscorid. de Alexipharm. cap. 11.* tum demum *ὡς ἐπὶ μέγιστον βοήθημα ἐπὶ τὴν ἀπορροήσιν* ceu ad maximum & præsentissimum auxilium vini generosi potum deveniendum esse monet. Eadem verbotenus *Aetius l. c.* in sua transtulit. *Plinius H. N. l. 25. c. 13.* Vini naturam excalefactoriam, priusquam perveniatur aut, ut alia M. S. habent perveniat ad vitalia, remedio esse dicit, præteritis evacuantibus. *Scribonius Larg. de Compos. Med. c. 34.* quoque vult adjuvari debere in initiis vino mero, subinde quam plurimo, caldo & perse & cum pipere & cum styrace potu ac clysteres demum vini meri & lactis inter positi potui subjungit. *Plinius* vinum excalefactorium commendat procul dubio, quia *Cicutam* cum plurimis aliis frigefacientem credidit, idque non obscure dum sanguinem spissando succum ex semine paratum necare asserit. In eodem errore magna turba huc usque versata est, quæ calida eo solo nomine cum vino sumenda deprædicat. Verum cum multis rationibus & experimentis demonstratum sit *Cicutam* calidam esse, vinum alio modo quam calefaciendo juvabit: & credibilius mihi videtur vinum eliminata cicuta ex ventriculo ideo auxilium præstantissimum esse, quia citissimè spiritus ex afflictione vehementissima deperditos reparat, oppressos ob circulationem sanguinis, nunc impeditam, nunc confusissimam, suscitaturque hac ratione præ aliis vires instaurat. Vinum hæc efficacius præstabit admixtis ex *Dioscorid.* traditione l. c. absinthio, pipere item castoreo, ruta mentha, amomo, styrace, sem. urticæ rutæ, foliis lauri, succ. laserpitij: & si quæ alia sint hujus sortis à *Dioscoridis* sequacibus
super.

super addita. Antidoti magnæ Theriaca, Mithridatium, El. Orvietanum proderunt quatenus dissolvunt sanguinem & lympham ob conflictum post cicutam sumptam, circulari motu intercepto, alicubi stagnantes, ac propterea virium aliquam oppressionem & lassitudinem aliasve molestias post se relinquentes. Huc pertinent aquæ cordiales ex aq. borrag. bugloss. scabios. card. ben. angelic. cinam aliisque paratæ, add. conf. alk. conf. de hyacinth. ol. citr. d. lap. bez. margarit. oculis cancr. tab. man. Chr. perlat. similibusque paratæ. Item Tincturæ Bezoard. *Cl. Joh. Dan. Ludov. Cl. Joh. Michael.* aliæque sic duas Viduas comesta in cœna *Cicutaria*, altero die juvit circa meridiem hæc potio propinata & Aq. chærefol. card. bened. añ. ʒis Aq. Antid. Math. ʒs Theriac. Andr. vet. ʒij sal. C. C. volat. ʒs. Mixt. simpl. ʒs. syr. de scord. q. f. ad dulced. in *Digressione Febr. Exc. D. Sim. Paul. Cl. Fr. Joel.* Aq. juniper per descens. ʒv. commendat & postea Antidotos, aut pulv. gentian. ʒj: aut ol. angelic. d. gr. vij cum vino.

Hic non prætereundum videtur Consilium *Santorell. Antiprax. l. 21. c. 10.* qui postquam in prægressis sudorifera non improbavit, si venenum ad partes penitiores se se insinuavit; & prætulit veneno recenter sumpto pingua lac, oleum, butyrum & pingua quæque assumpta, subjungit demum *juvare aquam calidam potam & lac, quia habeant vim exstinguendi calorem, quem ut plurimum venena solent inferre.* Et huc quoque *Dioscorid. l. c. de Alexiph.* collimare videtur, nam Vinum, seu præstantissimum auxilium, *μετὰ δὲ διασπορά* per intervalla dare jubet ac inter hæc interstitia lac Asininum aut vaccinum quod *Cl. Saracen. in not. ex Paulo* addit, potui datum profuturum ait. Eadem *Aet. l. c.* suis inseruit. *Scribon. l. c.* verba æque consideratu digna sunt; postquam enim in initiis subinde vino mero quam plurimum caldo adjuvandos dixit, protinus huic sententiæ hæc adjungit *At qui maxime prodest lac Asininum datum: si minus, sc. in promptu sit.*

vaccinum.

vaccinum, aut quodlibet. Dioscoridi alii quoque consentiunt, quos omnes his inferere non libet: quicumque demum sint, si *Dioscoridis & Scribonij* sententiæ ipsique veritati accedere velint, si unquam *cicutæ* virus probe expendierint, aut si unquam ægro qui *cicutam* inglutierit, adstiterint, deprehendent illâ vomitu rejectâ, & viribus à vino mero solo, aut aliis admixtis potentiore reddito, vel ab aquis cordialibus restauratis, labem seu ardorem quandoque inflammatorium ventriculi demulcendum & emendandum esse, quod lac optime præstat, quod ratione substantiæ butyrosæ demulcet, ratione seri abstergit & ratione caseosæ refrigerat & roborat. Lactis ulteriores laudes ad hos effectus præstandos accomodas, ejusque differentias ex *Gal. Dioscor. Arist.* aliisque collectas atque rationibus confirmatas si quis plenius noscere aveat, consulat *Nob. D. Melch. Sebiz. de Aliment. Facult. 1.3.c.7.p.751. & seq.*

Illud tamen diligenter observandum puto, Lac non statim post vinum haustum bibendum, nec lacti potu protinus vinum super ingerendum, tum hunc ob errorem protinus lac grumesceret, unde novæ turbæ metuendæ forent, quas experiuntur illi, qui lactis potu podagram extirpare, aut mitigare annuntur. Ad ardorem ventriculi à *cicuta* impressa prodesse quoque juscula alterata herbis recentibus borrag. bugloss. portulac. endiv. flor. bellid. min. acetos. hispan. & similib. Bibant mane & vesperti duabus horis ante coenam haustum ℥iij vel ℥v. calide. Commode addi possent crem. hordei, quo nunc contra aff. hypochondriacam utuntur: paratur ex hordei mundati M. iij cum sufficiente quantitate aquæ fontanæ lento calore, donec in pulvem hordeum prorsus dissolvatur: colatur & exprimitur fortiter: quantum v. vel vj. cochlearia capiunt, jusculi alterati dosi permiscetur: quandoque butyri recentis drachmæ duæ vel tres admiscuntur. Alia attemperantia & demulcentia ad ardorem &

superficiariam inflammationem ventriculi auferendam suaderi possent, sc. decocta, julepi, electuaria, pulveres, tabellæ, aut si alia forma placeret aliter confecta medicamenta: Verum quoniam præcipue hic ventriculus à *cicuta* male mulctatus tractandus sit, atque omnia fere medicamenta stomachum lædant & mali, certè stomacho non usque adeo grati succi sint, ut *Asclepiades* apud *Cels. in Præfat. l. v. de medic.* loquitur, mallet potius omnem curam ad victus rationem, seu ad alimenta medicamentosa, ut nunc vocant, curam transferre quam medicamentis labem hanc emaculare, maximè apud illos quorum valetudinem antea neque desidia neque luxuria vitiavit, eoque magis quia multiplex ista medicina neque olim neque apud alias gentes necessaria, vix aliquot senectutis principia perducit, ut idem *Cels. in præfat. l. i. de Medic.* bene judicat. Certe postquam sex istæ Puellæ omnem radicis *cicutæ* saburram evomuerunt, de medicamentis nec quidem cogitatum fuit: convaluerunt autem integre postquam ad consuetam victus rationem redierunt, vescebantur nimirum jusculis & pultibus ex lacte jusculis avenaceis, hordeaceis pisorum, ex pane primum in butyro frixo & aqua cocta; pastis farinaceis, raro pane aut ovis admixtis & in aqua elixis, rarius butyro conditis; brassica capitata & radicibus raparum muria conditis: Vix semel in septimana carnibus illisque suillis sale conditis & fumo conditis potiebantur: Potus erat aqua: vinum ab illarum mensis exulavit: delicias enim istas sibi Patres & subinde matres servabant. Cupedias æstimassent poma & pyra siccata, præ omnibus sacharatis, si illorum compotes aliquando fieri potuissent. Post demulcentia & attemperantia si ardor ventriculi permaneret, ægri una atque altera hora à pastu angerentur, neque ab anxietate ullæ induciæ darentur donec assumpta evomissent, vix dubitandum esset de denudatione nimia antri pylori, imo non levis suspicio oboriretur exulcerationis alicujus, quæ neglecta in pessimæ

simæ notæ ulcus degeneraret, ut plerunque fit partibus nervosis exesis, maxime si continue ab humore superfluo madefiant. In hoc casu sine acrimonia siccantia salutaria præ aliis comperi: Ante aliquot annos Amicus quidam aphthis faucium, gulæ ipsiusque ventriculi aliquandiu affligebatur: vix alimenta mitissima ore ferebat, ægerrime deglutiebat, videbaturque bolo inglutito quasi ferrum candens per gulam traduci, atque cibo intra ventriculum admissio ardor quem alias continue sentiebat, summo opere augebatur. Suaferam tunc pulverem ex bolo armen. terr. fig. unic. foss. C. C. ust. sem. portulac. cum æquali pondere sachar. penid. mixtum, de quo sæpissime lingebat: portic nem hujus pulveris cum duabus partibus butyri permiscuit, & subinde frustulum nucis avellanæ magnitudinē in ore liquatam deglutit: quibus aliquandiu continuatis, ab aphthis liberatus fuit. Similia quoque ita afflicto ventriculo prodesse: addi illis insuper posset Pulv. Antihectic. Poterii probe à nitro mundatus. In magno ardore subinde lambere posset mucilaginem sem. cydon. malv. arboresc. rad. alth. consolid. major, cum aq. nymphææ, lactuc. borrag. aut simili extractam, addito paux. sachar. alb. Victus ratio sit ex cibis boni succi & facilis digestionis, quibus cum coqui possent herbæ recentes æstum attemperantes, quales sunt borrago, buglossa, acetosa Hisp. portulaca, semper vivum maj. fl. nymphææ, aut sanguinem depurantes quales sunt chære folium pimpinell. fl. bellid. min. nollem dum suspicio ulceris addeffer cibos condire aromatibus, multò minus aceto, succ. citr. aut similibus acidioribus. Neque etiam vinum concederem: magis prodesse D^m. hord. cum passul. sem. anis. aut D^m. rad. Chin. sassaf. lign. visc. quern. Post comestam cicutam quidam motum commendant, verum quia hoc consilium falsa hypothesis nititur, nempe à *cicuta* sanguinem congelatum motu incallescere ac dissolvi, unde *Crito Socratem* à loquutione fortiore prohibuit, ne

mortem tardaret motum non imperarem, eoque minus quia dum *cicuta* adhuc intra ventriculum hospitatur ita plerunque affliguntur, ut vix ad motum persuaderi possint; quia denique manifeste vires optime reparantur quiete, hoc præceptum diæticum non magni faciendum, nec ægros etiam à somno arcendos existimo; eoque magis quia omnibus puellis profuit: sola *Catharina Maderin* 24. horis in magno vitæ discrimine versabatur, quod tamen ipsum non plene somno adscribendum est, sed forte aliquibus radicis reliquiis in ventriculo tribuendum videtur, nam illis elapsis, *cicuta* subacta, postea optime habuit, nulla vigiliarum aut motus habita ratione.

Quomodo dyspnæa diuturna *cicuta* virulentia producta, pro ut ab *Exc. D. Timæo l. 7. cas. 4.* aut dementia itidem chronica à *Dalechampi* nor. ad *Plin. H. N. l. 25. c. 13.* observata, aliive morbi diuturni curandi sint nolui his inserere, quia animus erat subitaneis affectibus à *cicuta* illatis medelam ostendere. Et affectus illi chronici peculiarem inquisitionem dispositionum præviarum, causæ proximæ & locorum affectorum postulant atque plerunque nullum commercium cum *cicuta* amplius habent. Morbi diuturnitas Medico Practico tempus & otium suppediabit accuratius omnia pensitandi, auxiliumque opportunum inveniendi. Curationum methodicarum propriarum exempla his generalibus subicere decuisset & lubenter id fecissem, si, præter memoratos casus, ullus unquam hætenus obvenisset: nullæ his in oris sunt Anus Athenienses, aut Fœminæ Batavæ quas libido *cicutâ* vescendi titillaret, sive famis compescendæ, sive somni conciliandi causa. Rarissime & non nisi per errorem *cicuta* ingeritur & plerunque non nisi à prole rustica, adhuc rarius his in ca sibus opem medicam postulante, maxime in locis ab urbibus distitis, cujusmodi sunt ubi *cicuta* aliquis proventus est. Jam ab aliquo tempore captavi occasionem in brutis periculum facien-

di : prout ausus sum ipsis cicutam , virulentiae ejus indagandae
causa, ingerere, verum haecenus votis meis excidi : interea com-
modam non negligam & siquid memorabile comperero
illud publico non inuidebo. Interea haec
de *Cicuta Aquatica* scripta suf-
ficient.

DEO TRIUNO

*Soli Optimo, Potentissimo & Sapientissimo sit
Laus & Gloria in eternum.*

